

K O M U N I K A T
Z B A D A Ń

Warszawa, styczeń 2010

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/3/2010

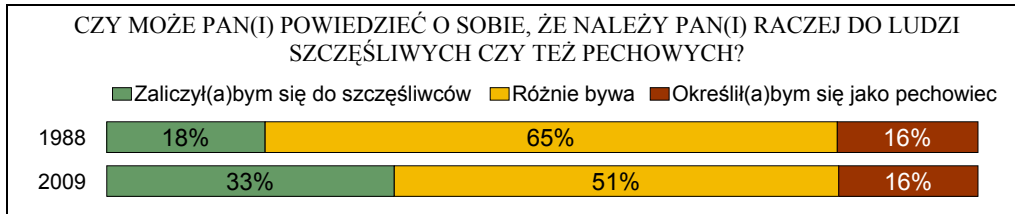
**POLACY O SWOIM ZADOWOLENIU
Z ŻYCIA**

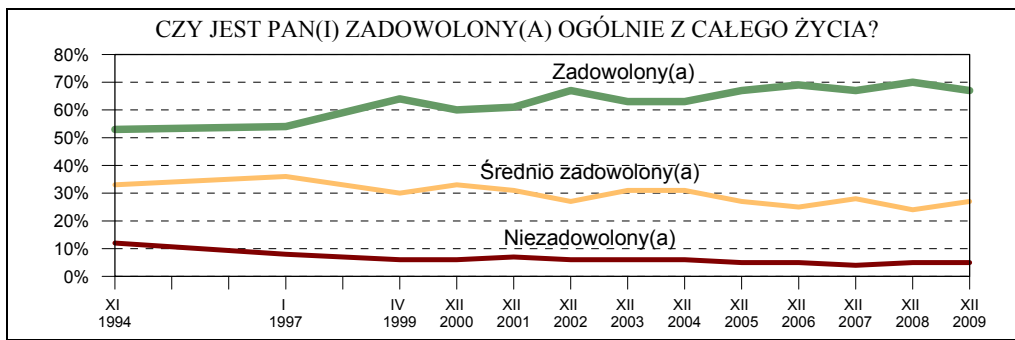
Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
3 października 2008 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

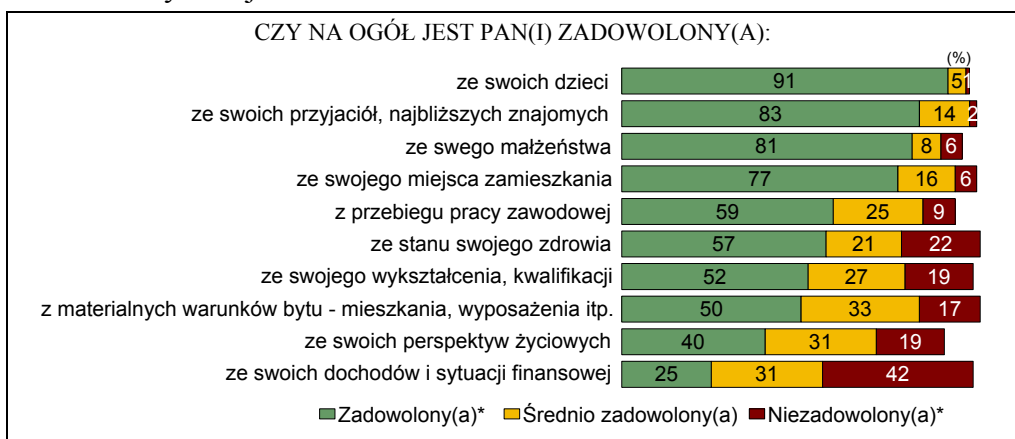
- ▶ W porównaniu z rokiem 1988 niemal dwukrotnie wzrosła liczba Polaków uważających się za ludzi szczęśliwych (o 15 punktów, do 33%). Nie zmienił się jednak odsetek osób mających poczucie życiowego pecha (16%). Nadal największa grupa badanych (51%, spadek o 14 punktów) deklaruje, że „różnie bywa”.

- ▶ W latach 1994–2009 wzrósł poziom ogólnej satysfakcji życiowej Polaków – przybyło osób zadowolonych z życia (o 14 punktów, do 67%), a ubyło niezadowolonych (o 6 punktów, do 5%).

- ▶ Od 1994 roku zwiększyło się zadowolenie Polaków przede wszystkim z materialnych warunków bytu (o 26 punktów procentowych przybyło osób zadowolonych, a o 23 punkty ubyło niezadowolonych) oraz z sytuacji finansowej (wzrost odsetka zadowolonych o 16 punktów, spadek niezadowolonych o 26 punktów). W porównaniu z rokiem 1994 wzrosła też satysfakcja z przebiegu pracy zawodowej (8-punktowy wzrost deklaracji zadowolenia i 7-punktowy spadek niezadowolenia), a od roku 1999 zwiększyło się zadowolenie ze stanu własnego zdrowia oraz z miejsca zamieszkania (wzrost odsetka zadowolonych po 8 punktów, spadek niezadowolonych po 4 punkty).
- ▶ Poszczególne sfery życia prywatnego w bardzo różnym stopniu dostarczają Polakom satysfakcji.

* Połączono odpowiedzi *bardzo* i *raczej*. Pominięto *trudno powiedzieć*

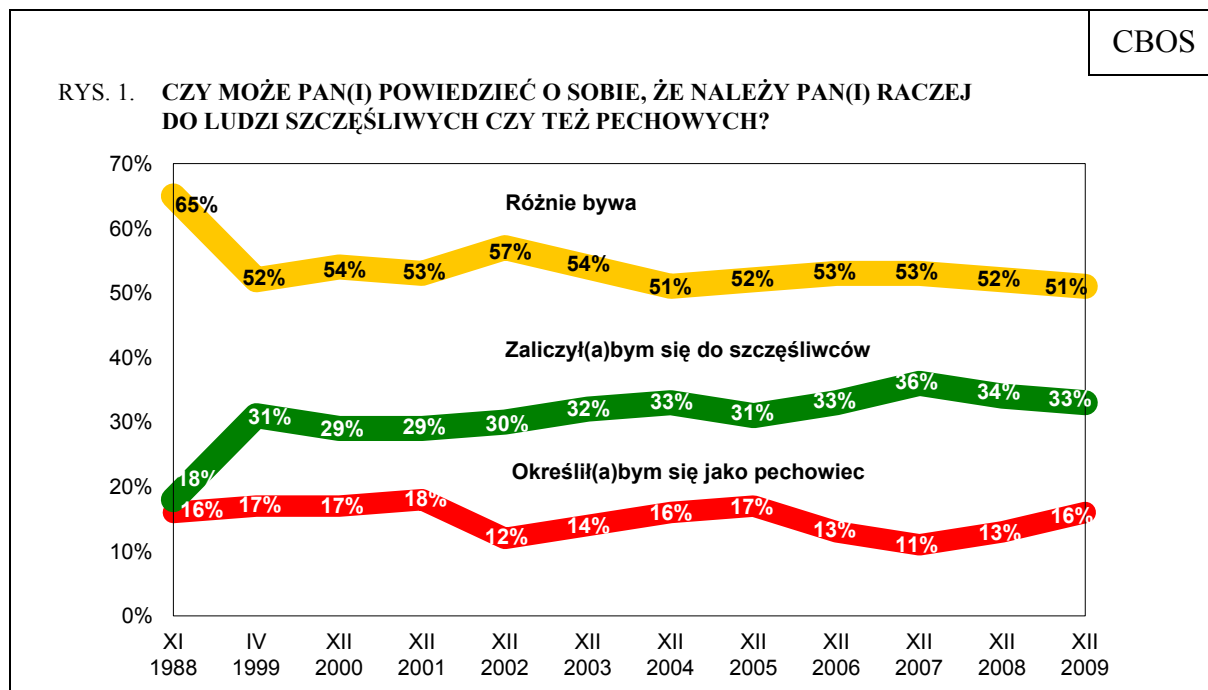
Z naszych badań wynika, że w ostatnim dwudziestoleciu znacznie poprawiło się samopoczucie Polaków – umocniły się emocje pozytywne, a osłabły negatywne. Mimo przemian ustrojowych, niewiele jednak zmniejszył się odsetek badanych wielokrotnie doświadczających bezradności, a przede wszystkim nie zmienił się poziom alienacji obywatelskiej¹. Nadal też utrzymują się krytyczne opinie ankietowanych o nastrojach panujących w ich środowisku społecznym. W kolejnym opracowaniu² interesowało nas, jak w ostatnich dwóch dekadach kształtowały się inne ważne wskaźniki kondycji psychicznej Polaków, takie jak: poczucie życiowego szczęścia, ogólne zadowolenie z życia oraz satysfakcja z różnych jego wymiarów.

SZCZĘŚLIWI CZY PECHOWCY?

W 1988 roku, u schyłku PRL, prawie co piąty Polak uważał się za osobę szczęśliwą, a niewiele mniej miało poczucie życiowego pecha. Większość badanych deklarowała, że ich odczucia w tym względzie są zmienne. Po dekadzie przemian, w roku 1999, znacznie przybyło respondentów zaliczających się do ludzi szczęśliwych (o 13 punktów, do 31%). Od tego czasu odnotowujemy ich liczebną przewagę nad osobami o negatywnej samoocenie. W grudniu 2009 roku co trzeci Polak uważał się za szczęśliwca (33%, od 1988 roku wzrost o 15 punktów), a co szósty (16%, czyli tyle samo co w roku 1988) określał się jako pechowiec. Największa grupa ankietowanych (51%, o 14 punktów mniej niż w roku 1988) przyznała, że ich samoocena w tej dziedzinie jest zmienna. Warto podkreślić, że w stosunku do roku 2007 (kiedy badani najlepiej oceniali się na skali życiowego szczęścia i pecha) odnotowujemy stopniowe pogorszenie samooceny w tym względzie, a przede wszystkim wzrost (o 5 punktów) odsetka osób uważających się za pechowców.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (235) przeprowadzono w dniach 2–9 grudnia 2009 roku na liczącej 1046 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

² Por. komunikat CBOS „Samopoczucie Polaków w ostatnim dwudziestoleciu”, grudzień 2009.

Samocena badanych jest silnie zróżnicowana społecznie i zależy głównie od ich położenia społeczno-ekonomicznego. Im lepsze warunki materialne, wyższe dochody na osobę w rodzinie, wyższe wykształcenie i pozycja zawodowa (ta ostatnia zależność jest mniej regularna), a także im większa miejscowość zamieszkania, tym na ogół częstsze poczucie życiowego szczęścia. Pozytywną samoocenę w tym względzie częściej od innych deklarują też najmłodszy badani (w wieku od 18 do 24 lat) oraz uczniowie i studenci. Natomiast za pechowców uważają się respondenci znajdujący się w trudnym położeniu życiowym – przede wszystkim ci, którzy doświadczyli rodzinnej traumy, są rozwiedzeni lub pozostają w separacji (38%), oraz żyjący w złych warunkach materialnych (36%), najgorzej sytuowani – o dochodach poniżej 500 zł *per capita* (28%), mający wykształcenie podstawowe, robotnicy niewykwalifikowani, renciści (po 26%), bezrobotni (24%), a także rolnicy (22%).

Tabela 1

Jaki jest aktualnie Pana(i) stan cywilny?	Czy może Pan(i) powiedzieć o sobie, że należy Pan(i) do ludzi szczęśliwych czy też pechowych?		
	Zaliczył(a)bym się do szczęśliwców	Określił(a)bym się jako pechowiec	Różnie bywa
	w procentach		
Kawaler / panna	34	16	50
Żonaty / mężatka	35	13	52
Wdowiec/wdowa,	27	17	56
Rozwiedziony(a), w separacji	17	38	45

OGÓLNA SATYSFAKCJA Z ŻYCIA

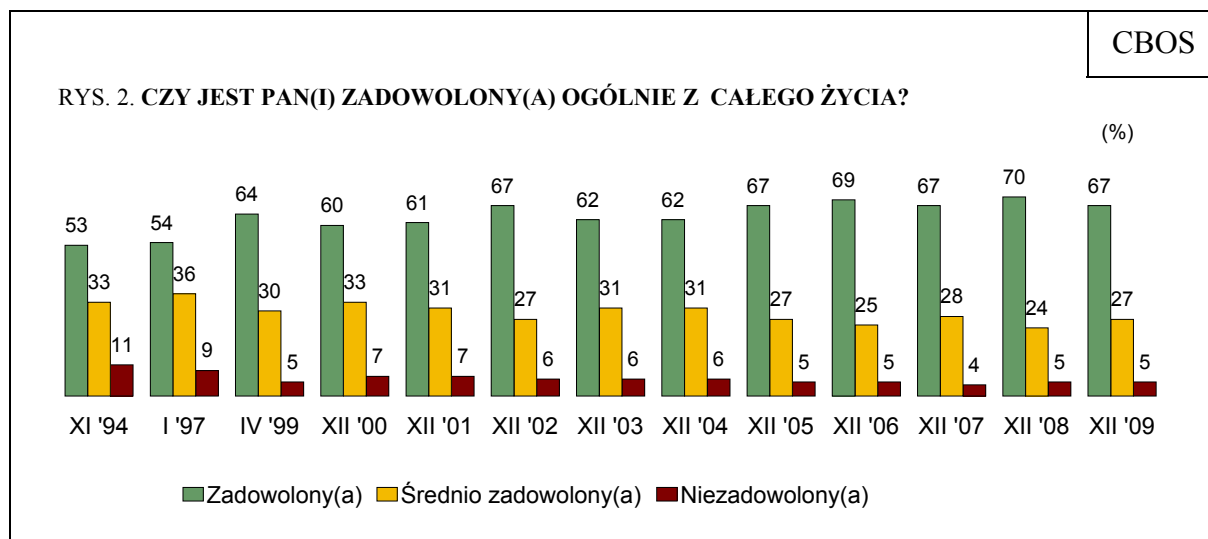
Nasze badania ukazują znaczny wzrost satysfakcji życiowej Polaków w ciągu ostatnich piętnastu lat. W połowie lat dziewięćdziesiątych niewiele ponad połowa ankietowanych odczuwała zadowolenie z życia, jedna trzecia miała ambiwalentne odczucia w tym względzie, a niezadowolenie było udziałem mniej więcej jednej dziesiątej. W roku 1999 odnotowaliśmy wyraźną poprawę i od tego czasu większość ankietowanych (60–70%) deklaruje satysfakcję z życia, a wyniki ostatniego pomiaru – z grudnia 2009 roku – należą do najlepszych w całym okresie objętym badaniami.

Tabela 2

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) ogólnie z całego życia?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	'94	'97	'99	'00	'01	'02	'03	'04	'05	'06	'07	'08	'09
	w procentach												
Bardzo zadowolony(a)	11	11	17	9	10	11	14	13	19	16	13	20	14
Raczej zadowolony(a)	42	43	47	51	51	56	48	49	48	53	54	50	53
Średnio zadowolony(a)	33	36	30	33	31	27	31	31	27	25	28	24	27
Raczej niezadowolony(a)	9	7	4	6	6	5	5	5	4	5	3	4	5
Bardzo niezadowolony(a)	2	2	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0
Trudno powiedzieć	2	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1

Pod koniec ubiegłego roku zadowolenie z życia deklarowało ponad dwie trzecie badanych (67%, od roku 2008 spadek o 3 punkty), w tym co siódmy (14%, spadek o 6 punktów) uznał się za bardzo zadowolonego, a ponad połowa (53%, wzrost o 3 punkty) zaliczyła się do raczej zadowolonych. Ponad jedna czwarta respondentów (27%, wzrost o 3 punkty) określiła poziom swojej życiowej satysfakcji jako średni. Niezadowolenie ze swojego życia wyrażało pięciu na stu ankietowanych (5%), w tym żaden nie uważał się za bardzo niezadowolonego.

Porównanie wyników z dwóch ostatnich pomiarów ukazuje niewielki spadek zadowolenia w ciągu ostatniego roku. Z perspektywy ostatnich piętnastu lat widać jednak znaczny wzrost satysfakcji Polaków z własnej egzystencji (o 14 punktów procentowych przybyło zadowolonych, a o 6 punktów ubyło niezadowolonych).

Badanych pogrupowano na zadowolonych (*bardzo i raczej*), średnio zadowolonych oraz niezadowolonych (*raczej i bardzo*)³. Pominięto odpowiedzi *trudno powiedzieć*

Poziom satysfakcji życiowej badanych jest wyraźnie zróżnicowany społecznie (zob. tabele aneksowe). Zależy od ich położenia społeczno-ekonomicznego i jest tym wyższy, im lepsze są ich warunki materialne, wyższe dochody na osobę w rodzinie i wykształcenie oraz pozycja zawodowa (ta ostatnia zależność jest mniej regularna). Zadowoleniu sprzyja także młody wiek ankietowanych (od 18 do 34 lat) oraz zamieszkiwanie w środowisku wielkomiejskim.

Do najbardziej zadowolonych należą badani żyjący w dobrych warunkach materialnych, dobrze sytuowani, których dochody przekraczają 1000 zł *per capita*, mający wyższe wykształcenie oraz uczniowie i studenci, a spośród grup zawodowych – pracujący na własny rachunek poza rolnictwem i kadra kierownicza, specjaliści.

Natomiast najmniej zadowoleni z życia są badani znajdujący się w trudnym położeniu życiowym – żyjący w złych warunkach materialnych (29% zadowolonych i 16% niezadowolonych), doświadczeni traumą rodzinną, tzn. rozwodem lub separacją (odpowiednio: 39% i 15%), a także dotknięci trwałą utratą zdrowia, czyli renciści (48% i 8%) oraz bezrobotni (54% i 12%).

³ O takim pogrupowaniu zdecydowała analiza korelacji wskazująca, że badani deklarujący średnie zadowolenie są najbardziej podobni do tych, którzy oceniają, że są raczej niezadowoleni.

Tabela 3

Jaki jest aktualnie Pana(i) stan cywilny?	Czy jest Pan(i) zadowolony(a) ogólnie z całego życia?			
	Zadowolony(a)	Średnio zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Kawaler/panna	70	24	6	0
Żonaty/meżatka	71	24	4	1
Wdowiec/wdowa,	53	41	6	0
Rozwiedziony(a), w separacji	39	44	15	2

ZADOWOLENIE Z RÓŻNYCH ASPEKTÓW ŻYCIA

Pytanie o ogólne zadowolenie z życia, wymagające od respondentów refleksji nad dotychczasową egzystencją i jej oceny, poprzedzone było dziesięcioma pytaniami szczegółowymi⁴, które dotyczyły stopnia zadowolenia z różnych aspektów życia prywatnego, z pominięciem spraw publicznych. Odpowiedzi ankietowanych świadczą o tym, że poszczególne sfery życia w bardzo różnym stopniu dostarczają im satysfakcji, a jej poziom pozostaje w ostatnich dwóch latach stabilny.

Tabela 4

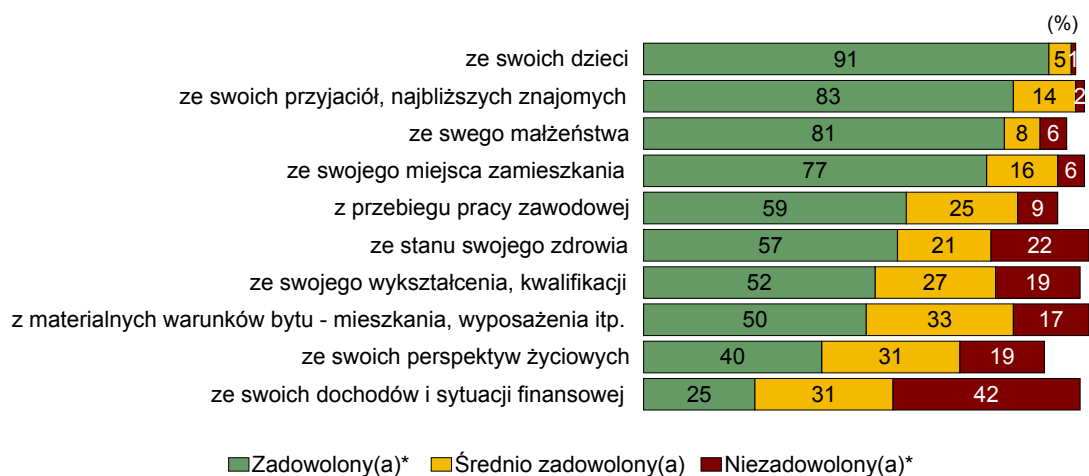
Czy na ogół jest Pan(i) zadowolony(a):	Bardzo zadowolony(a)	Raczej zadowolony(a)	Średnio zadowolony(a)	Raczej niezadowolony(a)	Bardzo niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć
	w procentach					
– ze swoich dzieci*	70	21	5	1	0	3
– ze swego małżeństwa*	53	28	8	3	3	5
– ze swoich przyjaciół, najbliższych znajomych	31	52	14	2	0	1
– ze swojego miejsca zamieszkania	31	46	16	5	1	1
– z przebiegu pracy zawodowej*	17	42	25	7	2	7
– ze stanu swojego zdrowia	19	38	21	14	8	0
– ze swojego wykształcenia, kwalifikacji	14	38	27	16	3	2
– z materialnych warunków bytu – mieszkania, wyposażenia itp.	10	40	33	12	5	0
– ze swoich perspektyw życiowych	7	33	31	16	3	10
– ze swoich dochodów i sytuacji finansowej	3	22	31	24	18	2

* Swoje zadowolenie z tych dziedzin życia oceniali tylko ci respondenci, którzy mieli doświadczenia jako rodzice (774 osoby), małżonkowie (701 osób), pracownicy (780 osób)

⁴ W grudniu 2008 roku po raz pierwszy zapytano badanych również o zadowolenie ze swojego wykształcenia i kwalifikacji oraz z przyjaciół, najbliższych znajomych.

CBOS

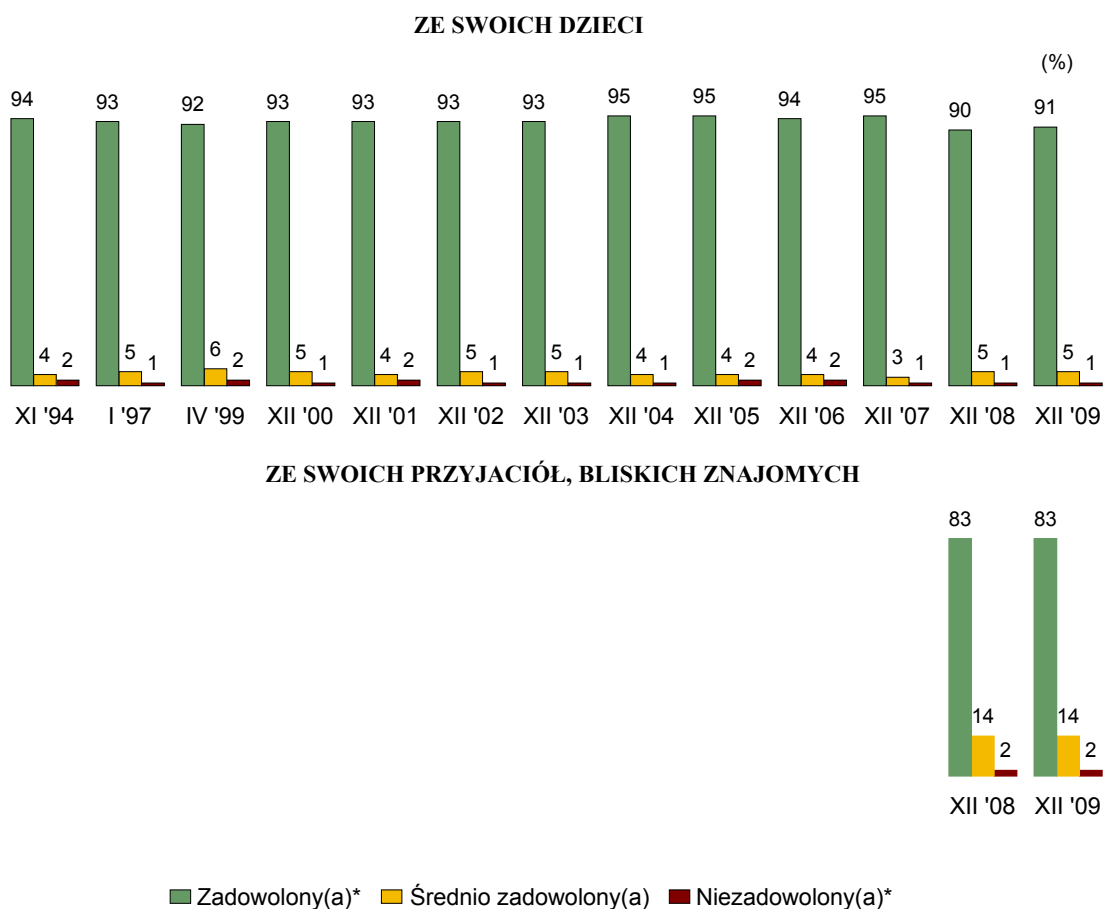
RYS. 3. CZY NA OGÓL JEST PAN(I) ZADOWOLONY(A):

* Połączone odpowiedzi *bardzo* i *raczej*. Pominięto *trudno powiedzieć*

CBOS

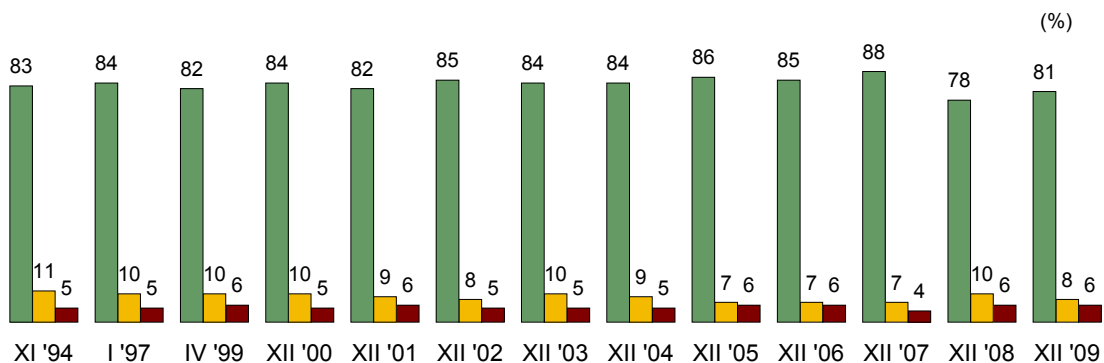
RYS. 4. CZY NA OGÓL JEST PAN(I) ZADOWOLONY(A):

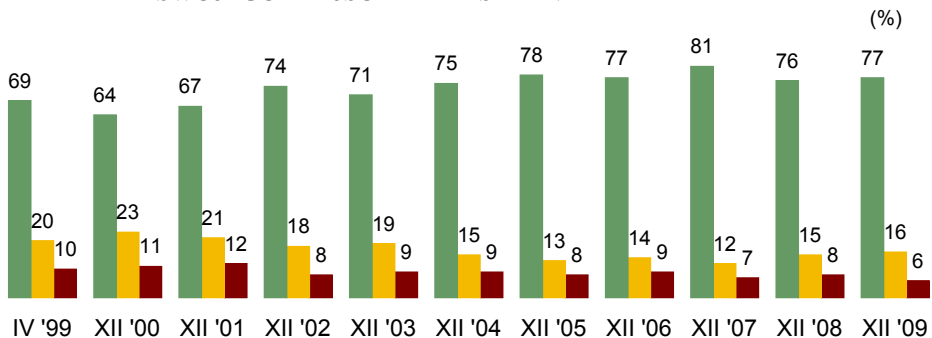
* Połączone odpowiedzi *bardzo* i *raczej*. Pominięto *trudno powiedzieć*

RYS. 4 (cd). CZY NA OGÓL JEST PAN(I) ZADOWOLONY(A):

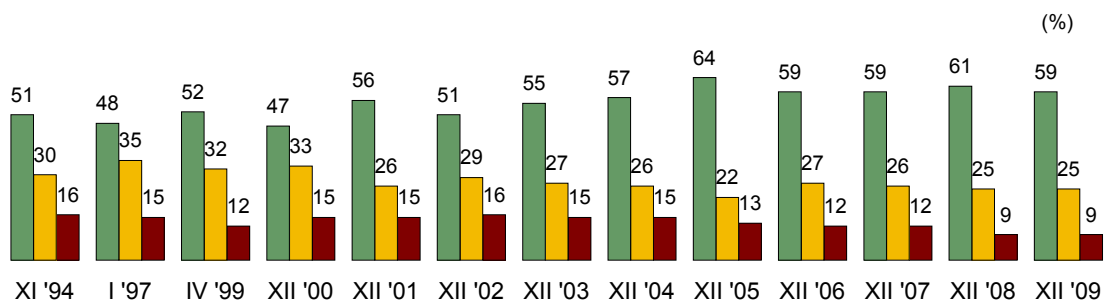
ZE SWEGO MAŁŻEŃSTWA

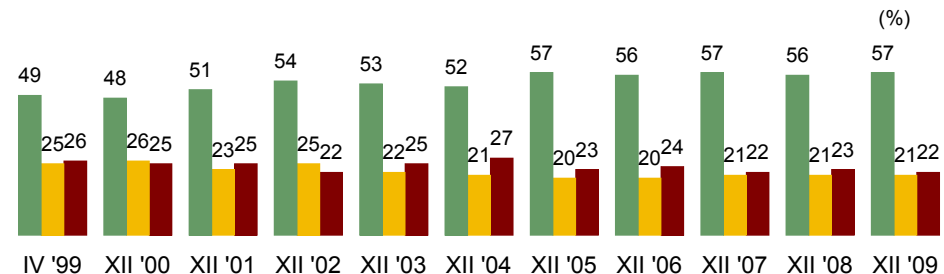
ZE SWOJEGO MIEJSCA ZAMIESZKANIA

Z PRZEBIEGU PRACY ZAWODOWEJ

ZE STANU SWOJEGO ZDROWIA

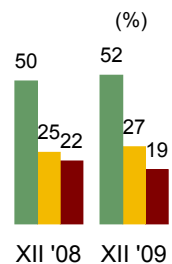

■ Zadowolony(a)* ■ Średnio zadowolony(a) ■ Niezadowolony(a)*

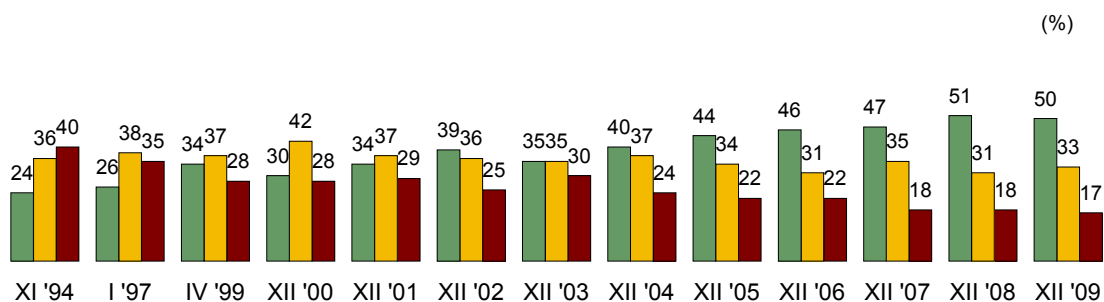
* Połączone odpowiedzi *bardzo* i *raczej*. Pominięto *trudno powiedzieć*

RYS.4 (cd) . CZY NA OGÓL JEST PAN(I) ZADOWOLONY(A):

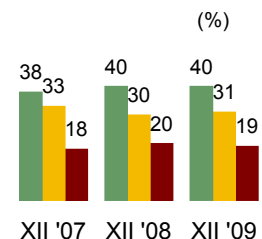
ZE SWOJEGO WYKSZTAŁCENIA, KWALIFIKACJI

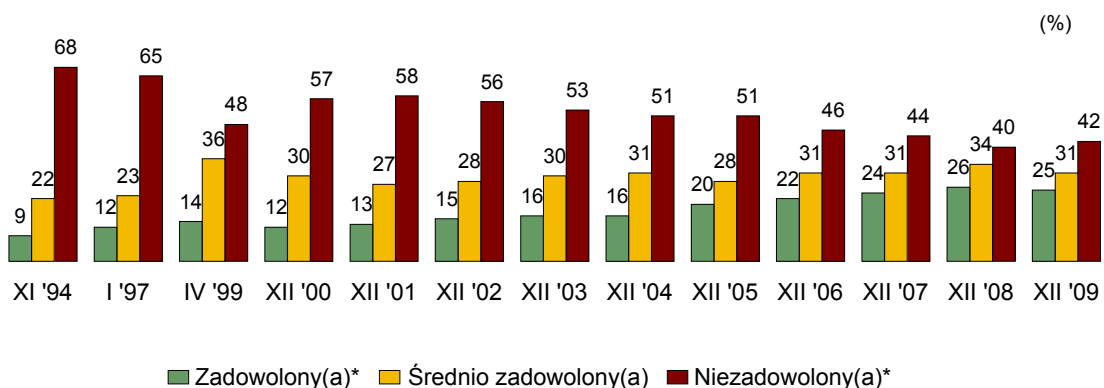
Z MATERIALNYCH WARUNKÓW BYTU

ZE SWOICH PERSPEKTYW ŻYCIOWYCH

ZE SWOICH DOCHODÓW I SYTUACJI FINANSOWEJ

■ Zadowolony(a)* ■ Średnio zadowolony(a) ■ Niezadowolony(a)*

* Połączone odpowiedzi *bardzo* i *raczej*. Pominięto *trudno powiedzieć*

Polacy czerpią zadowolenie przede wszystkim z życia rodzinnego oraz z więzi z przyjaciółmi i swoimi małymi ojczyznami. Mimo że w ostatnich dwóch latach satysfakcja z relacji rodzinnych nieco zmalała, w grudniu 2009 roku powszechne były wśród rodziców

deklaracje zadowolenia ze **swoich dzieci** (91%, w tym 70% przyznało, że są z nich bardzo zadowoleni), zdecydowana większość **małżonków** wyrażała też zadowolenie ze **swojego związku** (81%, w tym 53% to osoby całkowicie usatysfakcjonowane). Satysfakcję z małżeństwa częściej odczuwają mężczyźni niż kobiety. Osłabiają ją złe warunki materialne gospodarstwa domowego oraz bezrobocie.

Zdecydowana większość badanych (83%) jest także zadowolona z **przyjaciół, osób bliskich spoza rodziny**, jednak tylko niespełna jedna trzecia (31%) określa te więzi jako bardzo satysfakcjonujące. Zadowoleniu w tej dziedzinie sprzyjają: wyższe wykształcenie, dobre warunki materialne oraz młody wiek (25–34 lata). Najmniej usatysfakcjonowani są respondenci żyjący w złych warunkach materialnych (zob. tabele aneksowe).

Do 2007 roku powoli, z wahaniami, rosło zadowolenie Polaków z **miejsca zamieszkania**, jednak w ostatnich dwóch latach wzrost ten uległ zahamowaniu. W grudniu 2009 roku zadowolenie wyrażało ponad trzy czwarte badanych (77%), w tym jedynie mniej więcej co trzeci (31%) czuł się w pełni usatysfakcjonowany. Poziom satysfakcji w tej dziedzinie wiąże się przede wszystkim z warunkami materialnymi gospodarstw domowych respondentów – im są lepsze, tym większe zadowolenie ze swojej małej ojczyzny. Zadowolenie najczęściej wyrażają pracujący na własny rachunek poza rolnictwem, najlepiej sytuowani, a także mieszkańcy wielkich miast. Natomiast niezadowolenie – bardzo rzadko deklarowane w tej dziedzinie – najczęściej jest udziałem robotników niewykwalifikowanych, bezrobotnych, najgorzej sytuowanych i osób żyjących w złych warunkach materialnych (zob. tabele aneksowe).

Zadowolenie z **przebiegu pracy zawodowej** ulegało wahanom – najgorzej kształtowało się w latach 1994–2000, wyraźnie poprawiło się w 2005 roku, później nieco zmalało, ale ostatni pomiar zalicza się do najlepszych. Już drugi rok z rzędu utrzymuje się wyjątkowo niski odsetek osób niezadowolonych ze swojej pracy zawodowej (po 9%). Satysfakcję deklaruje niemal trzy piąte ankietowanych mających doświadczenia zawodowe (59%), jednak tylko co szósty (17%) jest w pełni usatysfakcjonowany. Zadowolenie z tej dziedziny życia jest tym większe, im lepsze warunki materialne mają badani, im wyższe są ich dochody *per capita* oraz wykształcenie i pozycja zawodowa. Najmniej usatysfakcjonowani zawodowo są bezrobotni, respondenci żyjący w złych warunkach materialnych, o najniższych dochodach, a spośród grup zawodowych – robotnicy niewykwalifikowani (zob. tabele aneksowe).

W ciągu ostatniej dekady przybyło Polaków zadowolonych **ze stanu swojego zdrowia**. W grudniu 2009 roku stanowili oni prawie trzy piąte badanych (57%), w tym tylko 19% było w pełni usatysfakcjonowanych, nieco ponad jedna piąta zaś (22%) wyrażała niezadowolenie ze swojej kondycji zdrowotnej. Na poziom satysfakcji w tej dziedzinie wpływa przede wszystkim wiek, ale także pozycja społeczna i ekonomiczna. Jest on tym wyższy, im młodszy są respondenci, im wyższe mają wykształcenie i dochody oraz im lepsze są warunki materialne ich gospodarstw domowych. Ze stanu swojego zdrowia częściej zadowoleni są mężczyźni niż kobiety. Natomiast niezadowolenie najczęściej wyrażają badani, których cechuje trwała utrata zdrowia (renciści), najstarsi (powyżej 64 roku życia), emeryci, ludzie żyjący w złych warunkach materialnych, mający wykształcenie podstawowe (zob. tabele aneksowe).

W ostatnich dwóch latach w zasadzie stabilny pozostał poziom satysfakcji Polaków z własnego **wykształcenia i kwalifikacji**. W 2009 roku zadowoleni stanowili ponad połowę ankietowanych (52%), w tym tylko 14% było w pełni usatysfakcjonowanych swoimi osiągnięciami, a niezadowolenie wyrażała niemal jedna piąta (19%). Poziom satysfakcji jest tym wyższy, im lepsze położenie społeczne badanych – im wyższe mają wykształcenie, dochody i lepsze warunki materialne, a także (choć mniej regularnie) im wyższa jest ich pozycja zawodowa. Bardziej zadowoleni są mężczyźni niż kobiety. Najbardziej *in plus* wyróżnia się pod tym względem kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem. Natomiast niezadowolenie najczęściej deklarują badani najgorzej wykształceni i sytuowani, żyjący w złych warunkach materialnych, bezrobotni, a spośród grup zawodowych – robotnicy niewykwalifikowani i rolnicy (zob. tabele aneksowe).

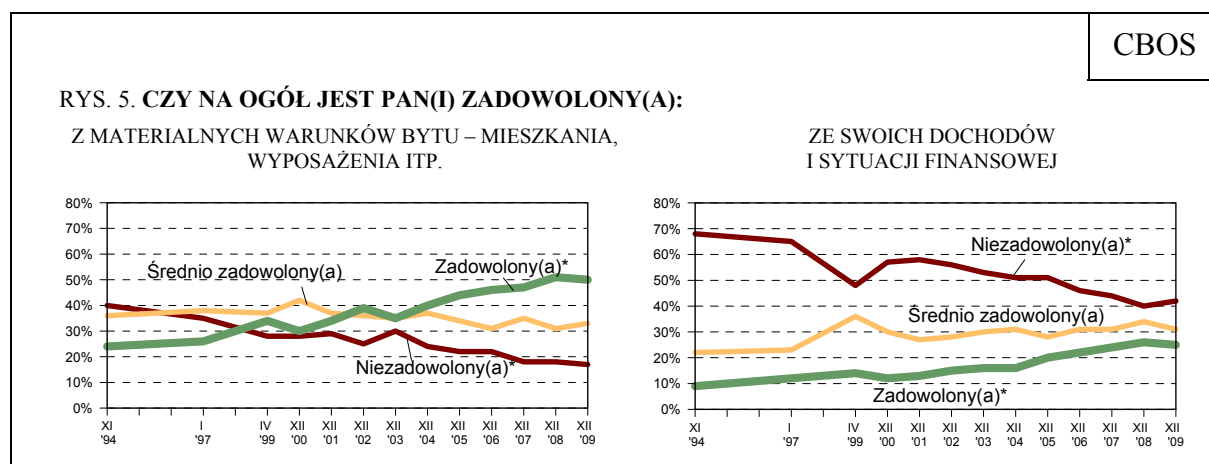
W ostatnich trzech latach obserwujemy też stosunkowo niski poziom zadowolenia Polaków ze **swoich perspektyw życiowych**. W grudniu 2009 roku deklarowało je dwie piąte badanych (40%), w tym jedynie siedmiu na stu (7%) było w pełni usatysfakcjonowanych, a jedna piąta (19%) wyrażała niezadowolenie. Warto też odnotować, że co dziesiąty ankietowany nie potrafił określić poziomu swojej satysfakcji w tym wymiarze.

Zrozumiałe, że starszy wiek wiąże się z niezadowoleniem i wątpliwościami, jak odpowiedzieć na pytanie dotyczące przyszłości, natomiast im młodszy są badani, tym częściej są optymistycznie nastawieni do swoich perspektyw. Optymizm jest także bardzo silnie związany z położeniem społeczno-ekonomicznym respondentów. Wyrażany jest tym częściej, im lepsze są warunki materialne gospodarstwa domowego, wyższe dochody *per capita* oraz wykształcenie, a także im większa miejscowość zamieszkania. Najbardziej wyróżniają się

pod tym względem respondenci najlepiej sytuowani (o dochodach ponad 1500 zł na osobę w rodzinie), żyjący w dobrych warunkach materialnych, mający wyższe wykształcenie, a spośród grup zawodowych – pracownicy administracyjno-biurowi, kadra kierownicza i specjaliści oraz ludzie młodzi (w wieku od 18 do 24 lat), uczniowie i studenci. Natomiast do najbardziej pesymistycznie nastawionych należą ci, którzy znajdują się w trudnym położeniu społecznym – przede wszystkim żyjący w złych warunkach materialnych, bezrobotni, renciści, najgorzej wykształceni, źle sytuowani, najstarsi, a w grupach zawodowych – rolnicy i robotnicy niewykwalifikowani (zob. tabele aneksowe).

Niewątpliwie do najmniej satysfakcjonujących aspektów życia należy jego ekonomiczny wymiar, choć w ostatnich piętnastu latach widoczna jest systematyczna i znaczna poprawa w tej dziedzinie, a ostatni pomiar należy do najlepszych.

W grudniu 2009 roku, podobnie jak rok wcześniej, zadowolenie z **materiałnych warunków bytu** (mieszkania, wyposażenia itp.) wyrażała połowa ankietowanych (50%), a więc znacznie więcej niż w 1994 roku, w tym jednak tylko co dziesiąty (10%) określał je jako pełne. Niezadowolenie deklarowało 17% respondentów, a więc znacznie mniej niż przed piętnastoma laty. Niezmiennie najłabszym źródłem satysfakcji Polaków są ich **dochody i sytuacja finansowa**, choć również pod tym względem wiele zmieniło się na lepsze. W ubiegłym roku, podobnie jak w 2008, zadowolenie deklarował co czwarty badany (25% – znacznie więcej niż w piętnaście lat temu), w tym jednak tylko 3% było w pełni usatysfakcjonowanych. Natomiast niezadowolenie było udziałem ponad dwóch piątych respondentów (42%), czyli znacznie mniejszej grupy niż w 1994 roku. Należy podkreślić, że sytuacja finansowa jest jedyną dziedziną życia, która Polakom częściej dostarcza niezadowolenia niż satysfakcji.

* Połączone odpowiedzi *bardzo i raczej*. Pominięto *trudno powiedzieć*

Poziom satysfakcji z ekonomicznego wymiaru egzystencji jest silnie zróżnicowany społecznie (zob. tabele aneksowe). Zależy przede wszystkim od położenia społeczno-ekonomicznego badanych, tzn. od wysokości ich dochodów na osobę w rodzinie, poziomu wykształcenia, warunków materialnych gospodarstwa domowego oraz – mniej regularnie – od pozycji zawodowej, wieku i wielkości miejscowości zamieszkania. Najbardziej zadowoleni z sytuacji finansowej i bytowej są respondenci najlepiej sytuowani (o dochodach powyżej 1500 zł na osobę w rodzinie), żyjący w dobrych warunkach materialnych, a spośród grup zawodowych – pracujący na własny rachunek poza rolnictwem, badani z wyższym wykształceniem oraz uczniowie i studenci, ludzie młodzi (w wieku od 18 do 24 lat). Natomiast niezadowolenie z ekonomicznego wymiaru egzystencji najczęściej wyrażają respondenci żyjący w złych warunkach materialnych, najgorzej sytuowani, bezrobotni, mający podstawowe wykształcenie. Do tych, którzy są najbardziej niezadowoleni ze swojej sytuacji finansowej, lecz nie wyróżniają się specjalnie pod względem zadowolenia z materialnych warunków bytu, należą także renciści, najstarsi badani, rolnicy i robotnicy niewykwalifikowani.

Podsumowując, pozytywne zmiany, jakie zaszły w zadowoleniu Polaków z poszczególnych dziedzin życia osobistego, mają bardzo zróżnicowany zakres. W ciągu ostatnich piętnastu lat zwiększyło się zadowolenie Polaków przede wszystkim z materialnych warunków bytu (o 26 punktów procentowych przybyło osób zadowolonych, a o 23 punkty ubyło niezadowolonych) oraz z sytuacji finansowej (wzrost odsetka zadowolonych o 16 punktów, spadek odsetka niezadowolonych o 26 punktów). W porównaniu z rokiem 1994 wzrosła też satysfakcja z przebiegu pracy zawodowej (8-punktowy wzrost deklaracji zadowolenia i 7-punktowy spadek niezadowolenia), a w stosunku do roku 1999 zwiększyło się zadowolenie ze stanu własnego zdrowia oraz z miejsca zamieszkania (wzrost odsetka zadowolonych po 8 punktów, spadek niezadowolonych po 4 punkty).

Wszystkie omówione wymiary zadowolenia są ze sobą silnie powiązane. Aby więc ocenić wpływ każdego z nich z osobna na ogólną satysfakcję z życia, należy niejako wyłączyć oddziaływanie pozostałych. Z analizy regresji, która umożliwia taki zabieg, wynika, że pod koniec 2009 roku o poziomie satysfakcji życiowej Polaków decydowały przede wszystkim: zadowolenie z własnych perspektyw życiowych oraz z małżeństwa i miejsca zamieszkania, a także – choć w mniejszym stopniu – zadowolenie z warunków materialnych i sytuacji finansowej. Jeszcze mniejsze znaczenie miało zadowolenie ze stanu swojego

zdrowia, kręgu przyjaciół, bliskich znajomych oraz z potomstwa. Natomiast zadowolenie z każdej z pozostałych dziedzin życia (przebiegu pracy zawodowej oraz wykształcenia i kwalifikacji) nie oddziaływało w sposób istotny statystycznie na poziom ogólnej satysfakcji życiowej Polaków.

Tabela 5

Zadowolenie z różnych aspektów życia	Ogólne zadowolenie z życia			
	Współczynniki korelacji Pearsona		Współczynniki regresji Beta	
	2008	2009	2008	2009
Ze swoich perspektyw życiowych	0,55	0,47	0,25	0,19
Ze swojego małżeństwa	0,41	0,35	0,22	0,15
Z miejsca zamieszkania	0,42	0,39	0,16	0,14
Z materialnych warunków życia	0,43	0,43	0,07	0,11
Z dochodów i sytuacji finansowej	0,38	0,40	0,02	0,11
Ze stanu swojego zdrowia	0,41	0,35	0,11	0,09
Z przyjaciół, najbliższych znajomych	0,39	0,34	0,09	0,09
Ze swoich dzieci	0,22	0,28	0,01	0,09
Z przebiegu pracy zawodowej	0,44	0,35	0,17	0,08
Ze swojego wykształcenia, kwalifikacji	0,35	0,32	0,01	0,03
Wielkość wariancji wyjaśnionej przez subiektywne czynniki (R^2)			0,48	0,41
Wytłuszczono tylko istotne statystycznie (co najmniej na poziomie $p \leq 0,01$) współczynniki regresji Beta				

Zestawienie wyników analizy regresji z dwóch ostatnich lat ukazuje ciekawe zmiany. W porównaniu z rokiem 2008 zmalało znaczenie, jakie dla ogólnej satysfakcji życiowej Polaków ma zadowolenie z perspektyw życiowych i małżeństwa, a przede wszystkim – z przebiegu pracy zawodowej (które w 2009 roku okazało się nieistotne statystycznie). Wzrósł natomiast wpływ, jaki ma na nią zadowolenie z materialnego wymiaru życia oraz z potomstwa (choć nadal jest on słaby).

Z naszych wieloletnich badań wynika, że przemiany zapoczątkowane w roku 1989 pozytywnie wpłynęły na kondycję psychiczną Polaków. W ciągu ostatnich dwudziestu lat nie tylko poprawiło się samopoczucie rodaków, ale także umocniło się ich poczucie szczęścia, a w ostatnim piętnastoleciu wzrósł poziom ogólnej satysfakcji życiowej i zadowolenie z różnych wymiarów prywatnego życia – przede wszystkim z materialnych warunków bytu i sytuacji finansowej oraz, w znacznie mniejszym stopniu, z przebiegu pracy

zawodowej. W ostatniej dekadzie przybyło również osób zadowolonych ze stanu swojego zdrowia oraz z miejscowości zamieszkania.

Polacy niezmiennie czerpią satysfakcję przede wszystkim z życia rodzinnego oraz z więzi z przyjaciółmi, bliskimi znajomymi. Ważnym jej źródłem jest także miejsce zamieszkania – mała ojczyzna. Stosunkowo często zadowolenie przynosi również praca zawodowa, natomiast wykształcenie i kwalifikacje są dla Polaków znacznie mniej satysfakcjonujące. Niezbyt korzystnie wypada też zadowolenie z własnego zdrowia oraz z materialnych warunków życia. Na niskim poziomie utrzymuje się także zadowolenie z własnych perspektyw życiowych, które – jak wynika z naszych analiz – należy (obok zadowolenia z małżeństwa oraz ze swojej małej ojczyzny) do czynników najsilniej kształtujących poziom ogólnej satysfakcji życiowej. Niezmiennie natomiast Polacy są najmniej zadowoleni ze swojej sytuacji finansowej.

Trzeba podkreślić, że kondycja psychiczna rodaków jest wyraźnie zróżnicowana społecznie. Dobre samopoczucie, poczucie szczęścia, ogólne zadowolenie z życia i różnych jego wymiarów zazwyczaj wiążą się z korzystnym położeniem społeczno-ekonomicznym i młodym wiekiem. Natomiast złe samopoczucie, poczucie życiowego pecha, brak satysfakcji z życia są na ogół uzasadnione obiektywnie trudnym położeniem – niską pozycją ekonomiczną i społeczną, bezrobociem, traumą rodzinną, trwale złym stanem zdrowia oraz starszym wiekiem. Wyniki naszych badań nie dają więc podstaw do tego, żeby uważać Polaków za ludzi bezpodstawnie i nadmiernie narzekających na swój los.

Opracowała
Bogna WCIÓRKA

A N E K S

Tabela 1

		Czy może Pan(i) powiedzieć o sobie, że należy Pan(i) raczej do ludzi szczęśliwych czy też pechowych?			Liczba osób
		Zaliczył(a)bym się do szczęśliwców	Określił(a)bym się jako pechowiec	Różnie bywa	
		%	%	%	
Ogółem		33	16	51	1044
Płeć	Mężczyźni	33	14	53	487
	Kobiety	32	17	51	557
Wiek	18-24 lata	45	15	41	139
	25-34	31	13	56	191
	35-44	29	16	55	154
	45-54	31	23	46	175
	55-64	30	12	58	178
	65 lat i więcej	32	16	52	207
Miejsce zamieszkania	Wieś	24	19	57	395
	Miasto do 20 tys.	32	13	54	139
	20-100 tys.	36	17	47	200
	101-500 tys.	38	12	50	166
	501 tys. i więcej mieszk.	46	11	43	143
Wykształcenie	Podstawowe	19	26	55	281
	Zasadnicze zawodowe	24	15	60	267
	Średnie	41	12	47	348
	Wyższe	55	6	38	148
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	53	7	40	76
	Średni personel, technicy	34	8	58	37
	Pracownicy adm.-biurowi	48	11	41	66
	Pracownicy usług	25	11	64	65
	Robotnicy wykwalifikowani	30	11	58	129
	Robotnicy niewykwalifik.	19	26	55	61
	Rolnicy	18	22	60	55
Pracujący na własny rach.	61	4	35	41	
Bierni zawodowo	Renciści	24	26	51	83
	Emeryci	32	15	52	230
	Uczniowie i studenci	44	19	37	74
	Bezrobotni	26	24	49	63
	Gospodynie domowe i inni	21	18	61	63
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	43	8	50	127
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	34	13	53	72
	sekt. pryw. poza rolnict.	38	11	52	220
	prywatnym gosp. rolnym	25	22	53	53
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	15	28	56	193
	501-750	24	18	58	157
	751-1000	30	16	54	177
	1001-1500	49	7	44	138
	Powyżej 1500 zł	53	6	41	119
Ocena własnych war. mater.	Złe	10	36	55	145
	Średnie	22	17	61	486
	Dobre	54	7	39	413
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	30	19	51	64
	Raz w tygodniu	29	14	56	527
	1-2 razy w miesiącu	32	18	50	169
	Kilka razy w roku	42	16	42	186
	W ogóle nie uczestniczy	37	17	46	98
Poglądy polityczne	Lewica	42	13	45	141
	Centrum	30	17	54	284
	Prawica	41	15	44	317
	Trudno powiedzieć	23	17	61	303

Tabela 2

		Czy jest Pan(i) zadowolony(a) ogólnie z całego życia?				Liczba osób
		Zadowolony(a)	Średnio zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		67	27	5	1	1046
Płeć	Mężczyźni	70	24	5	1	489
	Kobiety	64	30	5	1	557
Wiek	18-24 lata	80	17	3		140
	25-34	76	20	2	1	191
	35-44	63	27	7	3	154
	45-54	62	30	8	0	175
	55-64	65	31	2	1	178
	65 lat i więcej	59	35	7		208
Miejsce zamieszkania	Wieś	63	31	5	1	396
	Miasto do 20 tys.	66	28	4	2	140
	20-100 tys.	66	25	9		200
	101-500 tys.	70	27	2	1	166
	501 tys. i więcej mieszk.	78	17	4	1	143
Wykształcenie	Podstawowe	51	40	8	1	281
	Zasadnicze zawodowe	60	32	7	1	267
	Średnie	78	19	2	0	350
	Wyższe	85	12	1	2	148
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	82	15	1	3	76
	Średni personel, technicy	75	20		5	37
	Pracownicy adm.-biurowi	79	18	3		66
	Pracownicy usług	63	34	3		65
	Robotnicy wykwalifikowani	65	28	6	1	131
	Robotnicy niewykwalifik.	58	36	5		61
	Rolnicy	72	23	2	4	55
	Pracujący na własny rach.	88	9	2	1	41
Bierni zawodowo	Renciści	48	43	8	1	83
	Emeryci	64	31	5		231
	Uczniowie i studenci	85	12	3		74
	Bezrobotni	54	32	12	1	63
	Gospodynie domowe i inni	62	31	7		63
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	77	20	1	2	127
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	75	24		1	72
	sekt. pryw. poza rolnict.	73	21	5	1	221
	prywatnym gosp. rolnym	69	25	3	4	53
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	52	38	9	1	193
	501-750	59	34	6	1	158
	751-1000	68	26	5	1	178
	1001-1500	82	16	2		138
	Powyżej 1500 zł	84	14	1	1	119
Ocena własnych war. mater.	Złe	29	54	16	1	146
	Średnie	61	33	5	1	487
	Dobre	87	11	1	1	413
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	55	32	13		64
	Raz w tygodniu	70	26	3	1	529
	1-2 razy w miesiącu	64	30	5	1	169
	Kilka razy w roku	65	29	5	2	186
	W ogóle nie uczestniczy	67	23	9	1	98
Poglądy polityczne	Lewica	69	27	5		141
	Centrum	65	30	4	1	284
	Prawica	75	20	4	1	317
	Trudno powiedzieć	60	33	7	0	305

Tabela 3

		Czy na ogół jest Pan(i) zadowolony(a) ze swoich dzieci?				Liczba osób
		Zadowolony(a)	Średnio zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		91	5	1	3	801
Płeć	Mężczyźni	91	4	2	4	337
	Kobiety	90	6	1	3	464
Wiek	18-24 lata	54			46	32
	25-34	96			4	116
	35-44	96	2		2	131
	45-54	95	3	1	0	157
	55-64	89	7	2	2	168
	65 lat i więcej	87	10	1	1	197
Miejsce zamieszkania	Wieś	94	4		2	303
	Miasto do 20 tys.	89	5	2	3	109
	20-100 tys.	85	6	2	7	164
	101-500 tys.	88	5	3	4	127
	501 tys. i więcej mieszk.	94	6			97
Wykształcenie	Podstawowe	88	8	1	2	210
	Zasadnicze zawodowe	93	4	1	2	226
	Średnie	90	4	0	6	262
	Wyższe	91	3	3	4	104
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	97		1	1	58
	Średni personel, technicy	97	3			28
	Pracownicy adm.-biurowi	88	3		9	47
	Pracownicy usług	89	2		9	46
	Robotnicy wykwalifikowani	94	3	2	1	95
	Robotnicy niewykwalifik.	91	7		2	45
	Rolnicy	95	2		2	48
	Pracujący na własny rach.	98			2	36
Bierni zawodowo	Renciści	95	2	3		74
	Emeryci	87	10	1	1	218
	Uczniowie i studenci	26			74	12
	Bezrobotni	84	6	2	8	34
	Gospodynie domowe i inni	92	6		2	59
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	92	3	1	4	101
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	93			7	54
	sekt. pryw. poza rolnict.	95	2	1	3	153
	prywatnym gosp. rolnym	93	2		5	44
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	93	5	1	1	165
	501-750	91	4		5	123
	751-1000	90	6	2	2	141
	1001-1500	90	7		3	110
	Powyżej 1500 zł	87	5	1	8	81
Ocena własnych war. mater.	Złe	83	13	3	1	112
	Średnie	93	5	1	1	403
	Dobre	90	2	1	7	286
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	94	3	2	1	52
	Raz w tygodniu	92	4	1	3	429
	1-2 razy w miesiącu	92	6	1	2	125
	Kilka razy w roku	87	5	1	6	134
	W ogóle nie uczestniczy	83	8	4	5	61
Poglądy polityczne	Lewica	87	8	2	4	118
	Centrum	91	5	1	3	215
	Prawica	92	3	0	4	249
	Trudno powiedzieć	90	5	2	3	219

Tabela 4

		Czy na ogół jest Pan(i) zadowolony(a) ze swoich przyjaciół, najbliższych znajomych?				Liczba osób
		Zadowolony(a)	Średnio zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		83	14	2	1	1039
Płeć	Mężczyźni	81	16	2	1	487
	Kobiety	84	13	2	1	552
Wiek	18-24 lata	86	13	1		138
	25-34	93	6	1		191
	35-44	81	16	1	1	154
	45-54	81	14	4	0	175
	55-64	80	17	2	2	178
	65 lat i więcej	77	20	2	1	204
Miejsce zamieszkania	Wieś	80	17	2	0	395
	Miasto do 20 tys.	80	18	1	1	140
	20-100 tys.	84	12	3	2	199
	101-500 tys.	83	15	1	1	165
	501 tys. i więcej mieszk.	93	5	1	1	141
Wykształcenie	Podstawowe	80	17	2	1	279
	Zasadnicze zawodowe	74	21	3	1	265
	Średnie	87	11	1	1	347
	Wyższe	94	5	1		148
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	96	4			76
	Średni personel, technicy	85	15			37
	Pracownicy adm.-biurowi	90	10			66
	Pracownicy usług	90	10			65
	Robotnicy wykwalifikowani	77	18	4	1	131
	Robotnicy niewykwalifik.	84	12	2	2	61
	Rolnicy	80	18	2		55
Pracujący na własny rach.	75	16	6	4	41	
Bierni zawodowo	Renciści	80	14	5		83
	Emeryci	78	18	2	2	226
	Uczniowie i studenci	88	12			72
	Bezrobotni	82	17	1	1	62
	Gospodynie domowe i inni	87	12	1		63
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	88	11	1	1	127
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	88	12			72
	sekt. pryw. poza rolnict.	86	11	3	1	221
	prywatnym gosp. rolnym	77	20	3		53
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	77	19	3	2	192
	501-750	81	17	1	1	156
	751-1000	81	17	2	0	177
	1001-1500	89	10		1	136
	Powyżej 1500 zł	85	11	3	1	118
Ocena własnych war. mater.	Złe	68	22	7	2	145
	Średnie	82	16	1	1	483
	Dobre	90	9	1	0	411
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	87	10	1	2	64
	Raz w tygodniu	84	14	2	0	525
	1-2 razy w miesiącu	80	17	3		169
	Kilka razy w roku	82	15	1	1	183
	W ogóle nie uczestniczy	84	12	2	2	98
Poglądy polityczne	Lewica	81	15	3	1	139
	Centrum	80	17	1	1	282
	Prawica	88	10	1	1	317
	Trudno powiedzieć	81	16	3	1	301

Tabela 5

		Czy na ogół jest Pan(i) zadowolony(a) ze swego małżeństwa?				Liczba osób
		Zadowolony(a)	Średnio zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		81	8	6	5	729
Płeć	Mężczyźni	85	6	4	4	345
	Kobiety	77	9	7	6	384
Wiek	18-24 lata	49		7	44	31
	25-34	87	5	3	5	126
	35-44	83	7	9	1	128
	45-54	83	9	6	2	152
	55-64	81	9	7	4	149
	65 lat i więcej	80	10	5	5	143
Miejsce zamieszkania	Wieś	84	8	3	5	286
	Miasto do 20 tys.	82	7	8	3	97
	20-100 tys.	75	10	9	6	149
	101-500 tys.	76	6	9	9	118
	501 tys. i więcej mieszk.	89	5	5	1	79
Wykształcenie	Podstawowe	80	8	6	5	168
	Zasadnicze zawodowe	84	8	5	3	213
	Średnie	79	8	6	7	245
	Wyższe	84	6	6	4	103
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	87	6	5	2	60
	Średni personel, technicy	85	9	7		28
	Pracownicy adm.-biurowi	80	4	8	8	48
	Pracownicy usług	80	7	6	7	43
	Robotnicy wykwalifikowani	91	1	4	5	92
	Robotnicy niewykwalifik.	68	14	8	10	45
	Rolnicy	94	5	2		52
	Pracujący na własny rach.	89	8		4	34
Bierni zawodowo	Renciści	77	13	9	1	59
	Emeryci	82	10	5	3	168
	Uczniowie i studenci				100	9
	Bezrobotni	64	10	15	10	34
	Gospodynie domowe i inni	80	9	9	2	57
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	85	5	6	3	100
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	87	3	5	5	56
	sekt. pryw. poza rolnict.	84	6	4	5	152
	prywatnym gosp. rolnym	93	5		2	48
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	77	10	8	4	155
	501-750	82	7	4	7	108
	751-1000	84	7	5	4	123
	1001-1500	90	4	1	5	93
	Powyżej 1500 zł	78	11	3	8	80
Ocena własnych war. mater.	Złe	65	16	17	2	90
	Średnie	82	8	6	4	364
	Dobre	86	5	2	7	275
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	83	5	11	1	46
	Raz w tygodniu	84	7	3	5	397
	1-2 razy w miesiącu	82	7	7	3	118
	Kilka razy w roku	74	11	8	7	117
	W ogóle nie uczestniczy	69	6	14	11	52
Poglądy polityczne	Lewica	84	7	5	4	102
	Centrum	79	9	7	6	198
	Prawica	84	7	5	4	235
	Trudno powiedzieć	79	7	7	7	194

Tabela 6

		Czy na ogół jest Pan(i) zadowolony(a) ze swojego miejsca zamieszkania?				Liczba osób
		Zadowolony(a)	Średnio zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		77	16	6	1	1046
Płeć	Mężczyźni	80	13	7	0	489
	Kobiety	75	19	6	0	557
Wiek	18-24 lata	80	12	7		140
	25-34	78	13	7	1	191
	35-44	76	17	7		154
	45-54	72	18	9		175
	55-64	76	19	4	0	178
	65 lat i więcej	79	17	4		208
Miejsce zamieszkania	Wieś	75	18	6	0	396
	Miasto do 20 tys.	80	14	6		140
	20-100 tys.	73	19	7		200
	101-500 tys.	74	15	10	0	166
	501 tys. i więcej mieszk.	87	11	2		143
Wykształcenie	Podstawowe	75	18	8		281
	Zasadnicze zawodowe	70	23	8	0	267
	Średnie	84	12	4	0	350
	Wyższe	79	14	7		148
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	79	18	3		76
	Średni personel, technicy	80	17	3		37
	Pracownicy adm.-biurowi	84	7	10		66
	Pracownicy usług	69	22	8		65
	Robotnicy wykwalifikowani	77	15	9		131
	Robotnicy niewykwalifik.	64	18	16	2	61
	Rolnicy	81	18	2		55
Pracujący na własny rach.	93	5	2		41	
Bierni zawodowo	Renciści	68	26	6		83
	Emeryci	79	17	4	0	231
	Uczniowie i studenci	80	14	6		74
	Bezrobotni	71	17	12		63
	Gospodynie domowe i inni	81	14	5		63
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	77	14	9		127
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	84	16			72
	sekt. pryw. poza rolnict.	76	15	9	1	221
	prywatnym gosp. rolnym	74	22	4		53
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	65	24	11		193
	501-750	80	12	7		158
	751-1000	79	15	6		178
	1001-1500	80	14	5	1	138
	Powyżej 1500 zł	85	14	2		119
Ocena własnych war. mater.	Złe	63	27	10		146
	Średnie	74	19	6	0	487
	Dobre	85	9	5	0	413
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	73	20	7		64
	Raz w tygodniu	80	15	5	0	529
	1-2 razy w miesiącu	72	19	9		169
	Kilka razy w roku	76	19	6		186
	W ogóle nie uczestniczy	75	12	13	1	98
Poglądy polityczne	Lewica	81	12	6	1	141
	Centrum	76	17	7		284
	Prawica	81	13	5		317
	Trudno powiedzieć	72	21	7	0	305

Tabela 7

		Czy na ogół jest Pan(i) zadowolony(a) z przebiegu pracy zawodowej?				Liczba osób
		Zadowolony(a)	Średnio zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		59	25	9	7	817
Płeć	Mężczyźni	60	25	9	6	403
	Kobiety	57	26	9	7	414
Wiek	18-24 lata	50	29	5	16	68
	25-34	63	21	12	4	172
	35-44	57	28	13	2	140
	45-54	55	28	12	5	156
	55-64	66	23	4	7	136
	65 lat i więcej	56	27	6	11	146
Miejsce zamieszkania	Wieś	51	32	10	8	298
	Miasto do 20 tys.	66	17	12	5	115
	20-100 tys.	56	26	9	9	150
	101-500 tys.	64	21	7	8	136
	501 tys. i więcej mieszk.	68	23	8	1	117
Wykształcenie	Podstawowe	47	31	12	10	164
	Zasadnicze zawodowe	53	28	10	9	224
	Średnie	63	24	8	5	291
	Wyższe	74	18	7	2	137
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	81	14	3	1	75
	Średni personel, technicy	77	13	8	3	37
	Pracownicy adm.-biurowi	72	20	5	3	64
	Pracownicy usług	68	21	7	4	65
	Robotnicy wykwalifikowani	52	36	10	3	127
	Robotnicy niewykwalifik.	45	32	18	4	55
	Rolnicy	51	29	9	11	55
	Pracujący na własny rach.	68	25	8		39
Bierni zawodowo	Renciści	50	28	8	13	45
	Emeryci	63	23	6	8	159
	Uczniowie i studenci	35	10		55	16
	Bezrobotni	26	36	29	8	39
	Gospodynie domowe i inni	39	32	18	11	40
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	76	18	3	2	127
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	59	36	4	1	72
	sekt. pryw. poza rolnict.	64	25	10	1	219
	prywatnym gosp. rolnym	55	22	15	8	53
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	45	30	16	10	143
	501-750	52	26	13	9	119
	751-1000	57	32	4	7	145
	1001-1500	72	16	5	7	109
	Powyżej 1500 zł	73	18	4	5	109
Ocena własnych war. mater.	Złe	32	36	25	6	104
	Średnie	53	30	9	7	372
	Dobre	73	17	4	6	341
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	55	28	3	14	40
	Raz w tygodniu	58	27	6	9	416
	1-2 razy w miesiącu	58	24	15	4	133
	Kilka razy w roku	65	19	14	2	156
	W ogóle nie uczestniczy	54	30	10	6	73
Poglądy polityczne	Lewica	69	21	7	3	117
	Centrum	57	27	12	5	229
	Prawica	63	26	6	5	264
	Trudno powiedzieć	50	26	12	12	207

Tabela 8

		Czy na ogół jest Pan(i) zadowolony(a) ze stanu swojego zdrowia?				Liczba osób
		Zadowolony(a)	Średnio zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		57	21	22	0	1046
Płeć	Mężczyźni	61	20	19	0	489
	Kobiety	54	22	25	0	557
Wiek	18-24 lata	84	9	7		140
	25-34	78	15	6		191
	35-44	69	22	9		154
	45-54	49	24	26	1	175
	55-64	42	28	30		178
	65 lat i więcej	29	24	46	0	208
Miejsce zamieszkania	Wieś	50	21	29	0	396
	Miasto do 20 tys.	58	21	21		140
	20-100 tys.	52	27	21		200
	101-500 tys.	64	19	17	1	166
	501 tys. i więcej mieszk.	73	16	11		143
Wykształcenie	Podstawowe	35	23	42	0	281
	Zasadnicze zawodowe	53	25	21	0	267
	Średnie	70	17	13	0	350
	Wyższe	73	20	7		148
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	76	14	10		76
	Średni personel, technicy	71	24	5		37
	Pracownicy adm.-biurowi	74	20	6		66
	Pracownicy usług	68	24	6	1	65
	Robotnicy wykwalifikowani	67	19	13	1	131
	Robotnicy niewykwalifik.	60	16	23	1	61
	Rolnicy	57	17	26		55
	Pracujący na własny rach.	68	21	11		41
Bierni zawodowo	Renciści	20	27	53		83
	Emeryci	36	26	38		231
	Uczniowie i studenci	86	9	5		74
	Bezrobotni	61	18	21		63
		Gospodynie domowe i inni	54	25	22	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	74	18	8	1	127
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	80	14	5		72
	sekt. pryw. poza rolnict.	72	19	9	0	221
	prywatnym gosp. rolnym	58	18	24		53
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	45	25	29	1	193
	501-750	48	21	31		158
	751-1000	55	23	22		178
	1001-1500	64	22	15		138
	Powyżej 1500 zł	72	17	10	1	119
Ocena własnych war. mater.	Złe	31	23	45	1	146
	Średnie	51	24	24	0	487
	Dobre	73	16	11	0	413
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	48	25	28		64
	Raz w tygodniu	53	23	24	0	529
	1-2 razy w miesiącu	59	21	20		169
	Kilka razy w roku	65	18	17	0	186
	W ogóle nie uczestniczy	64	16	20		98
Poglądy polityczne	Lewica	63	17	20	1	141
	Centrum	57	23	20		284
	Prawica	58	23	18		317
	Trudno powiedzieć	52	19	29	1	305

Tabela 9

		Czy na ogół jest Pan(i) zadowolony(a) ze swojego wykształcenia, kwalifikacji?				Liczba osób
		Zadowolony(a)	Średnio zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		52	27	19	2	1034
Płeć	Mężczyźni	57	26	16	1	481
	Kobiety	48	28	21	3	553
Wiek	18-24 lata	58	26	14	2	135
	25-34	59	23	17	1	191
	35-44	49	33	18		151
	45-54	48	32	19	2	175
	55-64	58	28	13	1	177
	65 lat i więcej	43	20	29	7	205
Miejsce zamieszkania	Wieś	43	31	23	3	393
	Miasto do 20 tys.	64	22	12	2	140
	20-100 tys.	49	27	20	5	198
	101-500 tys.	61	24	15	1	164
	501 tys. i więcej mieszk.	62	22	17		139
Wykształcenie	Podstawowe	27	27	40	6	273
	Zasadnicze zawodowe	44	36	18	2	265
	Średnie	62	27	10	1	349
	Wyższe	88	8	3		147
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	89	10	1		76
	Średni personel, technicy	57	29	10	3	37
	Pracownicy adm.-biurowi	64	31	5		66
	Pracownicy usług	58	23	16	3	65
	Robotnicy wykwalifikowani	51	32	17		131
	Robotnicy niewykwalifik.	31	30	37	3	60
	Rolnicy	47	21	30	3	55
	Pracujący na własny rach.	69	21	10		41
Bierni zawodowo	Renciści	35	38	22	4	83
	Emeryci	52	23	20	5	227
	Uczniowie i studenci	60	29	7	3	68
	Bezrobotni	32	32	34	2	63
	Gospodynie domowe i inni	36	30	33		62
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	70	25	3	2	127
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	59	21	20		72
	sekt. pryw. poza rolnict.	58	29	13	0	221
	prywatnym gosp. rolnym	46	25	28		53
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	33	35	29	3	192
	501-750	52	24	24		155
	751-1000	49	25	22	3	178
	1001-1500	60	23	13	4	137
	Powyżej 1500 zł	75	17	6	2	118
Ocena własnych war. mater.	Złe	24	34	38	5	145
	Średnie	49	29	20	2	485
	Dobre	66	21	11	2	405
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	49	19	30	3	63
	Raz w tygodniu	51	29	17	3	527
	1-2 razy w miesiącu	46	36	18		167
	Kilka razy w roku	56	22	21	1	183
	W ogóle nie uczestniczy	64	16	20	1	95
Poglądy polityczne	Lewica	66	19	15		139
	Centrum	52	25	22	2	281
	Prawica	61	25	13	0	312
	Trudno powiedzieć	36	34	23	6	302

Tabela 10

		Czy na ogół jest Pan(i) zadowolony(a) ze swoich perspektyw życiowych?				Liczba osób
		Zadowolony(a)	Średnio zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		40	31	19	10	1045
Płeć	Mężczyźni	41	33	18	8	488
	Kobiety	39	29	20	12	557
Wiek	18-24 lata	59	26	9	6	140
	25-34	46	36	10	7	191
	35-44	49	30	17	4	154
	45-54	36	33	24	6	175
	55-64	34	33	22	11	178
	65 lat i więcej	24	25	27	24	207
Miejsce zamieszkania	Wieś	32	37	23	9	396
	Miasto do 20 tys.	39	34	15	12	139
	20-100 tys.	42	29	19	10	200
	101-500 tys.	46	22	18	14	166
	501 tys. i więcej mieszk.	55	25	13	7	143
Wykształcenie	Podstawowe	28	30	27	16	280
	Zasadnicze zawodowe	34	36	23	8	267
	Średnie	46	31	14	8	350
	Wyższe	61	24	8	7	148
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	60	27	8	6	76
	Średni personel, technicy	48	31	15	6	37
	Pracownicy adm.-biurowi	69	21	6	4	66
	Pracownicy usług	52	30	13	4	65
	Robotnicy wykwalifikowani	41	37	16	7	131
	Robotnicy niewykwalifik.	34	28	21	17	61
	Rolnicy	45	20	27	8	55
Pracujący na własny rach.	58	25	13	3	41	
Bierni zawodowo	Renciści	17	40	30	13	83
	Emeryci	27	30	23	20	230
	Uczniowie i studenci	61	26	7	6	74
	Bezrobotni	24	34	35	7	63
	Gospodynie domowe i inni	30	44	20	6	63
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	58	21	12	9	127
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	64	26	4	6	72
	sekt. pryw. poza rolnict.	51	34	13	2	221
	prywatnym gosp. rolnym	42	24	27	8	53
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	27	35	28	10	193
	501-750	29	32	27	13	158
	751-1000	38	32	20	11	178
	1001-1500	53	24	11	13	137
	Powyżej 1500 zł	65	23	4	8	119
Ocena własnych war. mater.	Złe	12	21	55	11	146
	Średnie	30	39	19	12	487
	Dobre	62	24	6	8	412
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	36	27	23	13	64
	Raz w tygodniu	39	33	17	11	528
	1-2 razy w miesiącu	39	32	22	7	169
	Kilka razy w roku	48	26	16	10	186
	W ogóle nie uczestniczy	38	27	22	13	98
Poglądy polityczne	Lewica	43	31	18	8	141
	Centrum	43	31	19	7	284
	Prawica	46	31	14	9	316
	Trudno powiedzieć	29	31	24	16	305

Tabela 11

		Czy na ogół jest Pan(i) zadowolony(a) z materialnych warunków bytu - mieszkania, wyposażenia itp.?				Liczba osób
		Zadowolony(a)	Średnio zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		50	33	17	0	1042
Płeć	Mężczyźni	51	32	16	0	487
	Kobiety	49	33	18	0	555
Wiek	18-24 lata	69	23	7	1	137
	25-34	59	30	11		190
	35-44	51	31	18		154
	45-54	40	34	26		175
	55-64	45	37	18		178
	65 lat i więcej	40	39	20	1	208
Miejsce zamieszkania	Wieś	47	34	18	0	395
	Miasto do 20 tys.	56	28	16	1	138
	20-100 tys.	46	35	18		200
	101-500 tys.	50	33	17	1	165
	501 tys. i więcej mieszk.	56	30	14		143
Wykształcenie	Podstawowe	40	34	25	1	279
	Zasadnicze zawodowe	40	38	21		267
	Średnie	56	31	13		349
	Wyższe	70	24	5	1	147
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	58	32	8	2	76
	Średni personel, technicy	63	25	12		37
	Pracownicy adm.-biurowi	58	30	12		66
	Pracownicy usług	49	38	13		65
	Robotnicy wykwalifikowani	45	38	16		128
	Robotnicy niewykwalifik.	46	35	19		61
	Rolnicy	51	31	18		55
Pracujący na własny rach.	76	13	11		41	
Bierni zawodowo	Renciści	38	38	22	2	83
	Emeryci	41	38	20	0	231
	Uczniowie i studenci	71	23	7		72
	Bezrobotni	44	24	31		63
	Gospodynie domowe i inni	46	30	24		63
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	58	30	11	1	127
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	59	29	12		72
	sekt. pryw. poza rolnict.	55	32	14		219
	prywatnym gosp. rolnym	44	31	25		53
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	31	32	36	1	193
	501-750	46	38	15		157
	751-1000	47	40	13		178
	1001-1500	60	30	9	1	138
	Powyżej 1500 zł	75	20	5		119
Ocena własnych war. mater.	Złe	14	36	50		145
	Średnie	36	45	18	0	484
	Dobre	79	17	4	0	413
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	37	45	18		64
	Raz w tygodniu	51	35	14	0	525
	1-2 razy w miesiącu	44	30	26		169
	Kilka razy w roku	53	30	16	1	186
	W ogóle nie uczestniczy	58	24	18		98
Poglądy polityczne	Lewica	48	38	14		141
	Centrum	47	33	19	0	282
	Prawica	56	30	14	1	317
	Trudno powiedzieć	47	33	20		303

Tabela 12

		Czy na ogół jest Pan(i) zadowolony(a) ze swoich dochodów i sytuacji finansowej?				Liczba osób
		Zadowolony(a)	Średnio zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		25	31	42	2	1015
Płeć	Mężczyźni	27	32	40	1	477
	Kobiety	23	31	44	2	539
Wiek	18-24 lata	37	29	24	10	119
	25-34	30	41	29	0	187
	35-44	30	29	40	1	152
	45-54	24	26	50	1	171
	55-64	17	34	48	1	178
	65 lat i więcej	17	28	54	1	208
Miejsce zamieszkania	Wieś	18	31	50	2	385
	Miasto do 20 tys.	29	28	40	2	133
	20-100 tys.	26	33	39	1	197
	101-500 tys.	26	37	34	2	160
	501 tys. i więcej mieszk.	36	26	37	1	140
Wykształcenie	Podstawowe	15	25	57	3	268
	Zasadnicze zawodowe	17	30	52	1	262
	Średnie	28	36	34	1	339
	Wyższe	49	32	16	2	147
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	45	32	21	2	75
	Średni personel, technicy	31	43	25		37
	Pracownicy adm.-biurowi	32	44	25		66
	Pracownicy usług	29	38	33		65
	Robotnicy wykwalifikowani	24	34	41		130
	Robotnicy niewykwalifik.	20	28	53		60
	Rolnicy	20	23	57		55
Pracujący na własny rach.	59	14	27		41	
Bierni zawodowo	Renciści	11	24	65		82
	Emeryci	15	37	47	1	230
	Uczniowie i studenci	44	15	20	20	52
	Bezrobotni	10	18	71		60
	Gospodynie domowe i inni	23	33	38	6	62
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	33	41	25	1	127
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	41	32	28		72
	sekt. pryw. poza rolnict.	34	34	31		220
	prywatnym gosp. rolnym	21	25	54		53
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	8	28	63	2	187
	501-750	16	29	53	1	156
	751-1000	19	35	45	1	173
	1001-1500	36	40	21	2	137
	Powyżej 1500 zł	56	28	14	1	119
Ocena własnych war. mater.	Złe	2	11	86	1	141
	Średnie	9	39	51	1	480
	Dobre	53	29	15	2	395
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	14	33	47	6	62
	Raz w tygodniu	22	33	43	2	514
	1-2 razy w miesiącu	24	29	47	1	163
	Kilka razy w roku	34	33	32	1	183
	W ogóle nie uczestniczy	32	21	43	4	93
Poglądy polityczne	Lewica	33	29	38		139
	Centrum	22	31	47	1	276
	Prawica	30	35	33	2	311
	Trudno powiedzieć	19	28	50	4	289